

Wymagania edukacyjne z historii w kl. IV szkoły podstawowej w roku szkolnym 2020/2021

1. Podręcznik: Wczoraj i dziś. Klasa 4. Podręcznik do historii dla szkoły podstawowej.

Numer dopuszczenia: 877/1/2020/Z1

Autorzy: Bogumiła Olszewska, Wiesława Surdyk Fertsch, Grzegorz Wojciechowski

2. Ogólne umiejętności opracowane w oparciu o osiągnięcia zawarte w podstawach programowych:

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Chronologia historyczna.

1. Odróżnianie przeszłości, teraźniejszości i przyszłości.
2. Posługiwanie się podstawowymi określeniami czasu historycznego: epoka, okres p.n.e., okres n.e., tysiąclecie, wiek, rok.
3. Obliczanie upływu czasu między wydarzeniami historycznymi.
4. Umieszczanie procesów, zjawisk i faktów historycznych w czasie oraz porządkowanie ich i ustalanie związków przyczynowo – skutkowych.
5. Dostrzeganie zmiany w życiu politycznym i społecznym oraz ciągłości w rozwoju kulturowym.

II. Analiza i interpretacja historyczna.

1. Krytyczne analizowanie informacji uzyskanych z różnych źródeł (w tym kartograficznych), próba wyciągnięcia z nich wniosków.
2. Lokalizacja w przestrzeni procesów, zjawisk i faktów historycznych przy wykorzystaniu map i planów w różnych skalach.
3. Rozróżnianie w narracji historycznej warstwy informacyjnej, wyjaśniającej i oceniającej.
4. Objawianie związków przyczynowo - skutkowych, analizowanie zjawisk i procesów historycznych.
5. Dostrzeganie potrzeby poznawania przeszłości dla rozumienia procesów zachodzących we współczesności.

III. Tworzenie narracji historycznej.

1. Konstruowanie ciągów narracyjnych przy wykorzystaniu zdobytych informacji źródłowych.
2. Posługiwanie się pojęciami historycznymi i wyjaśnianie ich znaczenia.
3. Przedstawianie argumentów uzasadniających własne stanowisko w odniesieniu do procesów i postaci historycznych.
4. Tworzenie krótkich i długich wypowiedzi: planu, notatki, rozprawki, prezentacji.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Elementy historii rodzinnej i regionalnej. Uczeń:

- 1) zbiera informacje na temat historii swojej rodziny, gromadzi pamiątki rodzinne i opowiada o nich;
- 2) poznaje historię i tradycje swojej okolicy i ludzi dla niej szczególnie zasłużonych; zna lokalne zabytki i opisuje ich dzieje.

II. Najważniejsze elementy polskiego dziedzictwa kulturowego. Uczeń:

- 1) zna symbole narodowe (barwy, godło, hymn państwowy), najważniejsze święta narodowe i państwowe, potrafi wytłumaczyć ich znaczenie;
- 2) zna legendy o początkach państwa polskiego;

3) wiąże najważniejsze zabytki i symbole kultury polskiej z właściwymi regionami.

III. Refleksja nad historią jako nauką. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, na czym polega praca historyka;
- 2) wskazuje sposoby mierzenia czasu w historii i posługuje się pojęciami chronologicznymi;
- 3) rozpoznaje rodzaje źródeł historycznych;
- 4) odróżnia historię od dziejów legendarnych.

IV. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej.

Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

- 1) księciu Mieszku i czeskiej Dobrawie – chrzcie Polski;
- 2) Bolesławie Chrobrym – pierwszym królu – i zjeździe w Gnieźnie;
- 3) ostatnim z Piastów – Kazimierzu Wielkim;
- 4) królowej Jadwidze, Władysławie Jagielle, Zawiszy Czarnym, unii polsko-litewskiej i zwycięstwie grunwaldzkim;
- 5) Mikołaju Koperniku i krakowskich żakach;
- 6) Janie Zamoyskim – wodzu i mężu stanu;
- 7) bohaterach wojen XVII wieku – przeorze Augustynie Kordeckim, hetmanie Stefanie Czarnieckim i królu Janie III Sobieskim;
- 8) Tadeuszu Kościuszcze i kosynierach spod Raławic;
- 9) Janie Henryku Dąbrowskim i Józefie Wybickim oraz polskim hymnie;
- 10) Romualdzie Traugutcie i powstańczym państwie;
- 11) laureatce Nagrody Nobla – Marii Skłodowskiej-Curie;
- 12) Józefie Piłsudskim i jego żołnierzach;
- 13) Eugeniuszu Kwiatkowskiemu i budowie Gdyni;
- 14) „Zośce”, „Alku”, „Rudym” i „Szarych Szeregach”;
- 15) żołnierzach niezłomnych – Witoldzie Pileckim i Danucie Siedzikównie „Ince”;
- 16) papieżu Janie Pawle II;
- 17) „Solidarności” i jej bohaterach.

Treści dodatkowe, nieobowiązkowe (do wyboru przez nauczyciela)

1. Piastowie. Plemiona słowiańskie i ich warunki życia na terenie dzisiejszej Polski. Ród Piastów – legendy związane z rodem.
2. Chrzest Polski. Chrystianizacja i przemiany kulturowe na ziemiach polskich. Misja św. Wojciecha. Nowe słowa i nowe znaczenie starych słów w języku polskim.
3. Wojny z Niemcami. Obrona kraju, wojowie. Obrona Głogowa.
4. Zakony w Polsce. Rozwój piśmiennictwa i rolnictwa.
5. Zamki i rycerze. Znaczenie, uzbrojenie, obyczaje.
6. Złoty wiek kultury polskiej. Osiągnięcia architektury i sztuki – Wawel.
7. Gdańsk – Polska spichlerzem Europy. Miasto, port, rozwój handlu zbożem.
8. Zygmunt III Waza. Warszawa stolicą Polski.
9. Obiady czwartkowe króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Rozkwit kultury za ostatniego króla.
10. Strajk dzieci we Wrześni. Udręki niewoli, germanizacja, rusyfikacja.
11. Bitwa Warszawska. Ocalenie Polski przed najazdem bolszewickim.

7. Zakładane osiągnięcia ucznia

Rozdział I: Z historią na Ty

Uczeń:

- charakteryzuje nauki badające przeszłość;
- odróżnia historię rozumianą jako przeszłość od historii rozumianej jako nauka o dziejach;
- porównuje sposób zdobywania wiedzy przez historyka i archeologa;
- podaje przykłady różnego rodzaju źródeł historycznych;
- podaje przykłady różnego rodzaju pamiątek historycznych i wyjaśnia, dlaczego są one ważne;

- wskazuje tradycje rodzinne i opowiada o nich;
- sporządza drzewo genealogiczne najbliższych członków rodziny;
- wyjaśnia, czym jest patriotyzm i w jaki sposób należy go wyrażać;
- wskazuje lokalne zabytki i inne miejsca związane z dziejami regionu, np. pomniki;
- wyjaśnia, czym jest naród;
- opisuje polskie symbole;
- wymienia najważniejsze święta państwowe i narodowe;
- dostrzega związki przeszłości z współczesnością;
- chronologicznie układa epoki historyczne oraz wskazuje ich daty graniczne;
- umiejscawia epoki, wieki, wydarzenia na osi czasu;
- porządkuje chronologicznie różne daty;
- przypisuje określone wydarzenia historyczne do ery, epoki, wieku;
- oblicza upływ czasu między różnymi wydarzeniami, w tym na przełomie obu er;
- odczytuje informacje z osi czasu;
- zamienia cyfry arabskie na rzymskie;
- rozróżnia mapę od planu;
- charakteryzuje różnego rodzaju symbole kartograficzne i odczytuje informacje z mapy;
- wyjaśnia, dlaczego mapy są ważne w pracy historyków.

Rozdział II: Od Piastów do Jagiellonów

Uczeń:

- przedstawia legendy o początkach państwa polskiego;
- wyjaśnia znaczenie chrztu Polski;
- przedstawia najważniejsze dokonania Mieszka I;
- przedstawia najważniejsze dokonania Bolesława Chrobrego;
- przedstawia, kim był św. Wojciech i jaki był cel jego misji;
- opisuje przebieg i wyjaśnia znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego;
- pokazuje na mapie ziemie przyłączone do państwa polskiego;
- wyjaśnia, dlaczego potomni nazwali Kazimierza Wielkim;
- wyjaśnia powiedzenie, że Kazimierz zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną;
- wymienia najważniejsze reformy wprowadzone przez króla;
- wyjaśnia znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej;
- opisuje wygląd średniowiecznego zamku;
- wskazuje najważniejsze dokonania Jadwigi i Władysława Jagiełły;
- wskazuje na mapie państwo zakonu krzyżackiego oraz obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego;
- wyjaśnia przyczyny zawarcia unii między Polską a Wielkim Księstwem Litewskim i jej konsekwencje;
- opisuje bitwę pod Grunwaldem;
- wyjaśnia, dlaczego Zawisza Czarny stał się wzorem do naśladowania dla polskich rycerzy;
- przedstawia obyczajowość rycerską;
- charakteryzuje uzbrojenie rycerza;
- przedstawia dokonania Mikołaja Kopernika.

Rozdział III: Wojny i upadek Rzeczypospolitej

Uczeń:

- wyjaśnia, w jaki sposób wybierano króla po wygaśnięciu dynastii Jagiellonów;
- charakteryzuje „złotą wolność szlachecką”;
- wyjaśnia, dlaczego Jan Zamoyski został uznany za męża stanu;
- wyjaśnia, dlaczego Jan Zamoyski przywiązywał dużą wagę do edukacji;
- dokonuje oceny dokonań przeora Augustyna Kordeckiego, Stefana Czarnieckiego i Jana III Sobieskiego;
- wskazuje największe polskie sukcesy militarne w 2. poł. XVII w.;
- charakteryzuje postać i dokonania Tadeusza Kościuszki;
- wyjaśnia znaczenie Konstytucji 3 maja;
- wyjaśnia, dlaczego Polacy zdecydowali się walczyć u boku Napoleona;
- zna dokonania Jana Henryka Dąbrowskiego;
- charakteryzuje Legiony Polskie we Włoszech;
- zna tekst Mazurka Dąbrowskiego i jego autora;
- wyjaśnia, jakie były przyczyny wybuchu powstania styczniowego;

- zna dokonania Romualda Traugutta;
- opisuje funkcjonowanie państwa powstańczego;
- przedstawia dokonania Marii Skłodowskiej-Curie.

Rozdział IV: Ku współczesnej Polsce

Uczeń:

- wyjaśnia, dlaczego podczas I wojny światowej pojawiła się szansa na odzyskanie niepodległości przez Polskę;
- wykazuje wkład Polaków w odzyskanie niepodległości i rolę Legionów Polskich;
- wykazuje rolę Józefa Piłsudskiego w utworzeniu II Rzeczypospolitej;
- uzasadnia znaczenie bitwy pod Warszawą;
- charakteryzuje trudności, z jakimi zmierzli się Polacy, budując II Rzeczpospolitą;
- przedstawia wkład Eugeniusza Kwiatkowskiego w rozwój gospodarczy II Rzeczypospolitej;
- wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała się polskim „oknem na świat”;
- charakteryzuje sytuację społeczeństwa polskiego pod okupacją niemiecką;
- wyjaśnia, jakie zadania realizowało Polskie Państwo Podziemne;
- na przykładzie akcji pod Arsenalem wyjaśnia, na czym polegała działalność Szarych Szeregów;
- przedstawia zasługi Zośki, Alka i Rudego;
- podaje przykłady różnych sposobów walki z okupantami;
- opisuje politykę Niemiec wobec ludności żydowskiej;
- charakteryzuje politykę komunistów wobec polskiego podziemia niepodległościowego;
- ocenia postawę Witolda Pileckiego, Danuty Siedzikówny;
- przedstawia rolę Kościoła katolickiego w czasach komunizmu;
- wyjaśnia znaczenie Jana Pawła II w walce społeczeństwa polskiego o wolność;
- opisuje tło powstania związku zawodowego „Solidarność” oraz przedstawia główne żądania strajkujących;
- wymienia czołowych przywódców opozycyjnego ruchu robotniczego;
- opisuje skutki wprowadzenia stanu wojennego;
- przedstawia okoliczności, w jakich Polska odzyskała suwerenność.

3. Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych:

a. co oceniamy: wiadomości z lekcji, aktywność uczniów na lekcjach, udział uczniów w olimpiadach i konkursach

b. formy sprawdzania: odpowiedzi ustne, sprawdziany pisemne (powtórzeniowe, kartkówki, testy), prace domowe, ćwiczenia historyczne

4. Uczeń może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji jeden raz w ciągu półrocza (nie dotyczy zapowiedzianych sprawdzianów, testów, kartkówek). W przypadkach losowych nauczyciel może usprawiedliwić nieprzygotowanie do lekcji bez ponoszenia konsekwencji przez ucznia.

5. Ocena za prace pisemne

a. Uczeń nieobecny na sprawdzianie ma obowiązek w ciągu dwóch tygodni od przyścia do szkoły zaliczyć materiał nauczania przewidziany do sprawdzenia.

b. Niedostateczną ocenę cząstkową z prac pisemnych uczeń może poprawić w ciągu dwóch tygodni od jej otrzymania. Inne oceny z prac pisemnych niezadowolające uczniów, można poprawiać również w ciągu dwóch tygodni od ich uzyskania. Poprawę uczeń pisze tylko jeden raz

c. Na początku zajęć lekcyjnych cała klasa może pisać niezapowiedzianą kartkówkę obejmującą materiał z trzech ostatnich jednostek lekcyjnych. Kartkówka ta jest obowiązkowa i traktowana jako bieżąca kontrola wiadomości i umiejętności. Kartkówek nie można poprawiać.

d. Prace pisemne mogą być punktowane z przeliczeniem sumy zdobytych punktów na oceny szkolne według następujących kryteriów:

skala punktowa

0% - 34% punktów – ocena niedostateczna

35% - 49% punktów – ocena dopuszczająca

- 50% - 74% punktów – ocena dostateczny
- 75% - 89% punktów – ocena dobry
- 90% - 100% punktów – ocena bardzo dobry
- 100% punktów – ocena celujący

Ocenę celującą otrzymać może uczeń, który uzyskał 100% z obowiązkowych zadań oraz prawidłowo wykonał zadania wykraczające poza program nauczania i wskazane przez nauczyciela.

6. Minimalna ilość ocen w okresie:

- odpowiedzi ustne, kartkówki - 1
- aktywność, zadania domowe - 2
- sprawdziany - 1

7. Kryteria oceniania z historii

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który:

- posiadał wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza program nauczania w danej klasie,
- samodzielnie i twórczo rozwija swoje uzdolnienia,
- czyta literaturę historyczną i potrafi ją interpretować,
- biegle posługuje się zdobytymi umiejętnościami.

Stopień bardzo dobry otrzymuje uczeń, który:

- zna podstawowe daty i wydarzenia z poprzednich lat nauki,
- zna materiał z bieżącego roku szkolnego (potrafi się nim płynnie i ze zrozumieniem posługiwać),
- przy odpowiedzi umie logicznie przedstawić w ciągu historycznym wydarzenia,
- posiada bardzo dobrą orientację na mapie historycznej.

Stopień dobry otrzymuje uczeń, który:

- opanował ze zrozumieniem materiał z bieżącego roku szkolnego,
- potrafi przedstawić wydarzenia w sposób logiczny, tzn. podać przyczynę, przebieg i konsekwencje,
- posiada orientację na mapach historycznych,
- zna częściowo wykraczające poza minimum programowe pojęcia i terminy historyczne.

Stopień dostateczny otrzymuje uczeń, który:

- opanował podstawowe treści, które pozwalają mu na zrozumienie ważniejszych wydarzeń i zjawisk historycznych,
- umie w sposób chronologiczny przedstawić wydarzenia historyczne,
- przy pomocy nauczyciela potrafi wyjaśnić przyczyny i następstwa wydarzeń historycznych.

Stopień dopuszczający otrzymuje uczeń, który:

- zna podstawowe pojęcia historyczne,
- potrafi w sposób bierny /bez zrozumienia/ odtworzyć materiał z poprzedniego działu,
- w wypowiedziach brak jest własnych wniosków,
- orientuje się w chronologii okresów i ważniejszych wydarzeń,
- przy pomocy nauczyciela potrafi wyjaśnić wpływ podstawowych wydarzeń historycznych na dalsze dzieje ludzkości.

Stopień niedostateczny otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował niezbędnego minimum podstawowych wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania w danej klasie,
- braki w wypowiedziach uniemożliwiają dalsze rozumienie wiedzy z historii,
- nie jest w stanie nawet przy pomocy nauczyciela wyjaśnić podstawowych pojęć i zjawisk historycznych,

- nie stosuje się do zaleceń nauczyciela.

Szczegółowe wymagania edukacyjne na poszczególne stopnie dostępne są u nauczyciela przedmiotu.